

Työväenliikkeen pohjoismaisessa yhteistyökomiteassa SAMAKissa mukana olevien, Tukholmaan 2.9.2016 kokoontuneiden Pohjoismaiden sosiaalidemokraattisten puolueiden puheenjohtajien julkilausuma

- Levottomina aikoina tarvitaan johtajuutta ja pohjoismaista yhtenäisyyttä

Kansainvälinen tilanne on muuttunut vaativammaksi. Euroopan ulkorajojen tuntumassa soditaan, idän ja lännen väliset jännitteet ovat lisääntyneet, ja elämme jatkuvan terroriuhan alaisena. Euroopan etelänpuoleisilla lähialueilla on korruptioon, huonoon hallintoon, väestörakenteeseen ja öljyn alhaiseen hintaan liittyviä ongelmia. Se luo kasvualustaa radikalisoitumiselle ja konflikteille – ja pakolaisuudelle.

Myös Euroopan poliittinen tilanne on vaikeaselkoinen. Brexit ilmensi luottamus kriisiä, turvattomuuden ja epäoikeudenmukaisuuden tunnetta. Monien brittien osana on työttömyys, heikko taloudellinen tilanne, alipalkkaus ja huoli maahanmuuttajien suuresta määrästä. Oikeisto on onnistunut viime vuosikymmeninä heikentämään ay-liikettä ja vähentämään julkista vastuuta yksityistämällä.

Pohjoismaat ovat eri asia kuin Iso-Britannia, mutta se, mitä on rakennettu kauan, voidaan purkaa nopeasti. Ruotsista tuli porvarihallituksen aikana kahdeksassa vuodessa yksi niistä OECD-maista, joissa erot kasvavat nopeimmin.

NordMod2030-hanke valotti pohjoismaisen mallin saavutuksia ja suuria mahdollisuuksia, mutta totesi myös muutoksen tarpeen. Elinkeinoelämän kehitys ja työllisyys edellyttävät jatkuvia toimenpiteitä. Meidän tulee vaikuttaa – ja voimme vaikuttaa – ilmastopolitiikkaan, ja jotain on tehtävä pikaisesti. Emme voi vitkastella, vaan meidän on ryhdyttävä heti toimeen.

Meidän on turvattava yhteiskunnan hyvät julkiset areenat, kuten päiväkodit, koulut ja vapaaehtoissektori. Ennen kaikkea meidän on ylläpidettävä ja kehitettävä järjestäytyntä työelämää, joka on pohjoismaisten yhteiskuntien monien tärkeimpien ominaisuuksien kulmakivi: pienten erojen, korkean työllisyysasteen, tasa-arvon sekä työn ja pääoman välisen vallan tasapainon.

Meidän on turvattava hyvä ja vakaa talouskehitys, torjuttava eriarvoisuutta ja tarjottava kaikille mahdollisuus tulla kuulluksi.

Kun poliittiset johtajat lietsovat pelkoa ja epävarmuutta sen sijaan, että tarjoaisivat ratkaisuja ongelmiin, meidän on torjuttava pelkoa sanoilla – ja puututtava politiikalla pelonaiheisiin: työttömyyteen ja matalapalkkaisuuteen, kehnoon infrastruktuuriin ja kasvavaan taloudelliseen eriarvoisuuteen.

Korostamme Tukholmassa 2. syyskuuta pitämässämme kokouksessa seuraavaa:

Pohjoismaiden asema on vahva, mutta kansainvälinen kuva herättää huolta täälläkin ja edellyttää johtajuutta ja uusia toimenpiteitä. Me haluamme:

- (1) SAMAKin puitteissa vauhdittaa ulkopoliittista keskustelua ja yhteistyötä sekä pohjoismaisen yhteistyön kehittämistä.
- (2) tehostaa SAMAKin työtä, niin että keskustelemme säännöllisesti EU:ssa käsiteltävistä asioista ja arvioimme mahdollisuuksia tiivistää pohjoismaista yhteistyötä voidaksemme tehdä aloitteita EU:ssa/Etassa.
- (3) tehostaa vuoropuhelua SAMAKin puitteissa vahvistaaksemme selkeämpää ja ennakoivampaa pohjoismaista profiilia kansainvälisissä yhteyksissä.

Haluamme kehittää ja edistää pohjoismaista mallia, jossa yhdistyvät ainutlaatuisella tavalla tehokkuus, yhdenvertaisuus, tasa-arvo ja luottamus. Tämä on Pohjoismaiden tärkein voimavara, mikäli aiomme selviytyä muutoksesta ja saada kaikki mukaan työelämään.

Olemme yhtä mieltä siitä, että:

- (1) pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden kotoutumisen perusedellytyksenä on pikainen pääsy työmarkkinoille tai työssä tarvittavaan koulutukseen. Riittävän hyvät kielelliset valmiudet, jotka voidaan luoda työelämään osallistumisen kanssa yhtäaikaaisesti tai työharjoittelussa ovat päätekiä, kun halutaan varmistaa positiivinen integroituminen työelämään.
- (2) jatkamme uutta työelämää edistävän politiikan parissa ottaen huomioon muun muassa uuden teknologian ja jakamistalouden.

SAMAKin asiantuntijaryhmän laatiman raportin nojalla olemme yhtä mieltä siitä, että seuraavat periaatteet ovat ratkaisevan tärkeitä pakolaisten, turvapaikanhakijoiden ja muiden heikkojen ryhmien integroimisessa työelämään:

- Meillä on yhteinen lähtökohta vanhassa tunnuslauseessamme "Jokaiselta kykyjensä mukaan, jokaiselle tarpeidensa mukaan". Demokratia, oikeusvaltio, yleismaailmalliset ihmisoikeudet, yhdenvertaisuus ja yhtäläiset ehtodot sekä sukupuolten välinen tasa-arvo ovat yhteinen perustamme.
- Valitsemme työ- ja osaamislinjan, emme matalapalkkalinjaa, integroidaksemme heikot ryhmät työelämään.
- Toivomme turvapaikanhakijoiden osaamisen ja työpaikkatoiveiden pikaista selvittämistä, jotta he pääsisivät työhön tai tarvittavaan koulutukseen.
- Ajamme aktiivista ja kokonaisvaltaista politiikkaa yhdenvertaisuuden nimissä, emmekä hyväksy sitä, että alueet eriytyvät niin, että joillekin muodostuu suuria sosiaalisia ja taloudellisia ongelmia.
- Haluamme edistää avointa ja kunnioittavaa julkista keskustelua.
- Haluamme vahvistaa järjestäytyntä työelämää ja kolmikantayhteistyötä.
- Haluamme erityisiä tasa-arvotoimenpiteitä.